

'Het creëren van Troje' was het veelbelovende thema van deze cursus, die van 15 t/m 22 oktober 2014 in Turkije heeft plaatsgevonden. De cursus telde tweeëntwintig deelnemers en werd inhoudelijk begeleid door dr. Gert Jan van Wijngaarden en drs. Christine de Haan-Oudshoorn. De ondersteuning werd verleend door de Illustere School van de UvA, Labrys Reizen en het NIT. Doel van de cursus was verdieping van vakkennis en bezinning op de eindexamenstof Grieks en Geschiedenis van 2015.

Het programma bestond uit een voorbereidende studiedag aan de UvA in Amsterdam en een achtdaagse studiereis naar West-Turkije, met als belangrijkste reisdoel de opgravingen in de vlakte van Troje.

Op 6 september werden de deelnemers d.m.v. een viertal lezingen over het thema 'Troje' vanuit verschillende disciplines op de studiereis voorbereid. Naast het bespreken van een aantal praktische zaken bleek ook het kennismaken met elkaar en het onderling uitwisselen van gegevens voorafgaand aan de reis een belangrijk aspect van deze studiedag.

Op 15 oktober begon de studiereis met een verblijf van 2 dagen in Istanbul, waar thema's als herinneringscultuur en het framen van oorlogen een belangrijke rol speelden. Zo werd een bezoek gebracht aan het Hippodroom en het 1453 Museum, en werd er een kilometerslange wandeling gemaakt langs de indrukwekkende muren van de stad. Verder stonden de Blauwe Moskee, de Hagia Sophia en uiteraard de Troje-collectie van het Archeologisch Museum op ons programma. In de namiddag vonden lezingen plaats op het Nederlands Instituut in Istanbul (NIT), waar wij zeer gastvrij werden ontvangen.

Hierna volgde een rondreis van vier dagen, die begon bij de Thracische Chersonesos (het huidige schiereiland Gallipoli), langs de Hellespont. Daar hielden deelnemers presentaties over Kynossema, het zgn. hondsgraf van Hekabe, over het gevecht bij Aigospotamoi dat leidde tot de ondergang van Athene, en over Xerxes die daar zijn schipbrug liet bouwen over de Hellespont. De talrijke herinneringsmonumenten voor de gevallen in de Gallipoli-oorlog maakten ons duidelijk dat het framen van oorlogen van alle tijden is. Onze zoektocht, langs vrijwel onbegaanbare paden, naar de grafheuvel van Protesilaos, de eerstgevallene uit de Trojaanse Oorlog, was een indrukwekkend einde van de eerste reisdag.

De volgende dag was voor alle deelnemers het hoogtepunt van de reis: een bezoek aan de opgraving en de vlakte van Troje. Maar voor het zover was kregen wij in Çanakkale bij het 'echte' paard uit de film Troy een presentatie met de veelzeggende titel 'Het ene paard is het andere niet'. Daarin werden de mogelijke alternatieven voor het houten paard van Troje besproken: een aardbeving door Poseidon, een stormram of een metafoor voor de Griekse schepen.

Dit was natuurlijk de plek voor een groepsfoto!

Hierna volgde een bezoek aan de burcht van Troje, waar Gert Jan van Wijngaarden met grote deskundigheid en enthousiasme uitleg gaf over de verschillende bouwlagen van de stad, de stadsmuren en de opgravingsgeschiedenis, vooral zichtbaar in de zgn. Schliemann-trench.

De locatie van een mogelijk Grieks scheepskamp was onderwerp van een presentatie, en in het Odeion werden enkele scènes uit de 'Trojaanse vrouwen' van Euripides opgevoerd. De middag stond in het teken van herinneringslandschap: de vlakke rondom Troje, waar een aantal grafheuvels wordt toegeschreven aan Homerische helden.

Beşik Tepe, een van de grafheuvels die aan Achilles worden toegeschreven

In het Archeologisch Museum in Çanakkale wachtte ons de volgende ochtend een onaangename verrassing: de Polyxena-sarcofaag, die een onderdeel vormde van ons programma, was kort voor ons bezoek aan het museum verhuisd naar Troje, om een prominente plek te krijgen in het nieuwe Troje Museum, dat volgend jaar geopend zal worden. Desondanks kregen wij van een van de cursisten een prachtige presentatie te horen bij de lege sokkel, wat blijk gaf van een groot inlevingsvermogen. Ons volgende reisdoel, de Akropolis van de stad Assos, met zijn voor Turkije vrijwel unieke Dorische tempel met een Ionisch fries, bood ons een schitterend uitzicht over de Aegeïsche zee. Een prachtige plaats voor presentaties over Athena als Trojaanse godin en over Helena als 'femme fatale of schim'. De lange busrit naar Izmir gaf ons voldoende tijd om de film Troy nog eens heel kritisch te bekijken.

Op de laatste dag stonden de archeologische sites van het antieke Pergamon op het programma. Deze stad werd vooral belangrijk onder de Attaliden en is later bij testament geschonken aan de Romeinen. Dit laatste verklaart de grote hoeveelheid Romeinse bouwresten op de Akropolis en in het Asklepieion. Een recent aangelegde kabelbaan voerde ons naar de Akropolis van de oude stad. Het fundament van het beroemde Pergamon altaar was een goede plek om aandacht te besteden aan 'The Troy Deception' van J. Crowe, die in Pergamon het antieke Troje meent te hebben ontdekt. Deze laatste presentatie, die liet zien hoe actueel 'het creëren van Troje' nog steeds is, vormde een prachtige afsluiting van onze eigen pogingen om in deze week de helden en de stad van Homerus tot leven te wekken. Na het spectaculair gebouwde theater, de oude agora, de beroemde bibliotheek van Eumenes en de tempel van Trajanus te hebben bewonderd, volgde een lastige en volgens onze bezorgde gids Güven niet ongevaarlijke afdaling naar de midden- en benedenstad.

's Middags bezochten we het Asklepios-heiligdom, dat ooit in de hele Antieke wereld beroemd was om zijn geneeskundige behandelingen. Ook daar zijn de indrukwekkende ruïnes vooral Romeins. Terug in Izmir kregen de deelnemers nog een kort overzicht van mogelijke schoolreizen naar Turkije. Hierna volgde de officiële uitreiking van het certificaat en een prachtig *enkömion* voor de leiding. De volgende ochtend belandden we, na een kort bezoek aan de agora van het oude Smyrna en een spectaculaire vlucht over de Bosporus en de Gouden Hoorn, op de drukke internationale luchthaven van Istanbul voor de terugvlucht naar Amsterdam.

Vooraf de combinatie van klassieke literatuur, cultuur, historie en archeologie en het uitwisselen en bediscussiëren van elkaars denkwijzen vormden een prachtige basis voor het slagen van deze cursus. En natuurlijk vooral ook het enthousiasme van de deelnemers, dat onverminderd groot was, en hun prachtige bijdragen op de sites.